

2019-12-02

KFKS 2019/990
FÖRSLAG YTTRANDEJO Riksdagens ombudsmän
Box 16327
103 26 Stockholm

Yttrande över klagomål kring hälsosamtal med elev, ert diarienummer I712-2019

Anmälan berör en sjuksköterska som var anställd inom Barn och elevhälsan och arbetade på en kommunal skola. I enlighet med Nacka kommuns organisation är kommunstyrelsen ansvarig nämnd. Kommunstyrelsen lämnar härmed, genom sitt verksamhetsutskott, yttrande enligt begäran i ovan rubricerat ärende.

Hälsosamtal och rutiner

I skollagen (2010:800) beskrivs elevhälsans omfattning och att hälsobesök ska erbjudas. I Vägledningen för Elevhälsan utgiven av Socialstyrelsen och Skolverket står att läsa om Elevhälsans medicinska insats och syfte med hälsobesök. Där beskrivs att hälsobesök ska erbjudas alla elever i olika årskurser bl.a. årskurs 4 och vad som kan ingå i detta besök. Vikt och längd är en del i detta likaså noteringar om BMI (kroppsmasseindex). Det finns också att läsa om att vid hälsosamtalet bör det ingå samtal om att främja goda matvanor och fysisk aktivitet. Denna vägledning ligger till grund för elevhälsans medicinska insats (EMI) inom Nacka kommuns rutiner.

Nacka kommun har genom EMI inom Barn och Elevhälsan tagit fram rutiner i form av ”Handlingsplan kring arbetet med övervikt/fetma för elevhälsans medicinska insats i Nacka”, bilaga 1, och ”Tillväxt/övervikt och fetma” (digital metodbok), bilaga 2. Detta ingår i EMI:s basprogram som alla medarbetare har tillgång till via digital metodbok. Där klargörs hur respektive skolsköterska ska hantera hälsosamtalet med elever gällande övervikt/fetma. Rutinen omfattar en given process där vårdnadshavaren alltid kontaktas före och efter ett hälsobesök. Vid kontakten får vårdnadshavaren information om innebörden av hälsosamtalet. Vårdnadshavarna har möjlighet att välja om barnet ska medverka i hälsosamtalet hos skolsköterskan.

Om skolsköterskan anser att uppföljning ska erbjudas efter hälsobesök årskurs 4 ska alltid vårdnadshavare informeras om och ta ställning om de önskar denna uppföljning. I handlingsplanen för elever med övervikt eller fetma står att läsa bland annat följande. Vid kontakt med vårdnadshavare ska skolsköterskan uppmärksamma vårdnadshavare på

lutningen av tillväxtkurvan och elevens känsla av besöket. Efter kontakt med vårdnadshavare kan tillväxt- ISOBMI-kurva skickas hem och/eller boka in besök till skolsköterskan. Samtalet förs med stor respekt för barnets och föräldrars självkänsla.

Handläggning

Uppgifter från berörd befattningshavare har inhämtats. Skolsköterskan har sammanfattningsvis uppgivit följande.

Skolsköterskan kallade eleven till hälsobesök i årskurs 4, vårdnadshavare fick fylla i en hälsouppgift, där de har möjlighet att beskriva sitt barns hälsostatus samt att ta upp eventuella problem. Därtill fyller eleven i en hälsoblankett där denne själva får beskriva sin situation i skolan och sin hälsa. Detta ligger till grund för hälsosamtalet med skolsköterskan. Efter några månader sker enligt skolsköterskan ett spontant möte med eleven där uppföljning sker av hälsosamtalet i årskurs 4. Vårdnadshavare är inte informerade om denna uppföljning. Enligt gällande rutiner så ska uppföljande möten ske först efter kontakt med vårdnadshavare. Skolsköterskan tillstår att efterlevnaden av rutinen, av misstag, brustit.

Vid besöket kontrollerades tillväxt. Inget samtal om vare sig tillväxtkurva, fetma eller övervikt hölls med eleven. Eleven börjar vid besöket att gråta och berättar att denne känner sig tjock. Skolsköterskan försökte avleda genom att i samtalet tala i termer av kost och vad man kan göra för att kroppen ska må bra. I skolsköterskans anteckning står det bland annat att eleven ville ha hjälp och hade många frågor. När det gäller formuleringen i journalanteckningen kunde en tydligare formulering varit att eleven informerades om att information om besöket skulle skickas hem. Efter besöket skickades brev till båda vårdnadshavare med information inklusive tillväxtkurva. Dokumenten gavs inte till eleven. Efter hälsosamtalet har skolsköterskan haft kontakt, både per telefon och vid möte, med elevens vårdnadshavare varvid det som inträffat har diskuterats samt hur fortsatt hantering ska ske. Skolsköterskan har tagit till sig av framförd kritik och beklagar det som inträffat.

Bedömning

Nacka kommun, genom elevhälsans medicinska del, har rutiner för hantering av hälsobesök. Mot bakgrund av vad som framkommit i ärendet om att vårdnadshavarna inte kontaktades inför uppföljningen av hälsosamtal kan det konstateras att det förekommit brister i efterlevnaden av rutinerna hos skolsköterskan. Skolsköterskan uppger sig brustit mot gällande rutiner och beklagar detta. Mot bakgrund av vad som framkommit vidtas arbete för att ytterligare tydliggöra rutiner och säkerställa efterlevnaden av dessa.

Vad gäller frågan hur samtalet fördes och vad som togs upp under hälsosamtalet skiljer sig anmälarens uppgifter kring vad eleven berättade och skolsköterskans uppgifter. Enligt skolsköterskans uppgifter centrerades samtalet till att handla om kost och vad man kan göra för att kroppen ska må bra. Om rutinen hade följts, med en kontakt med vårdnadshavarna inför ett uppföljande hälsobesök, hade frågan om hur vikt, kost och motion skulle diskuteras med eleven kunnat planeras med vårdnadshavarna.

Vad gäller formuleringen av journalanteckningen kring återkopplingen till vårdnadshavare kan konstateras att skrivningen avser att visa att eleven var införstådd och informerad om vad som kom att skickas till vårdnadshavarna, inte att eleven själv fick bestämma över denna återkoppling.

Mats Gerdau
Ordförande
Kommunstyrelsen

Ylva Bandmann-Holmberg
Enhetschef
Barn och Elevhälsan
Välfärd skola

Bilaga

1. Handlingsplan kring arbetet med övervikt/fetma för elevhälsans medicinska insats i Nacka
2. Utdrag från elevhälsans medicinska insats digitala metodbok gällande Övervikt/fetma
3. Protokollsutdrag